

LA COLUMNA DE FOC - LA COLUMNA DE FOC - LA COLUMNA DE FOC

LA LLENGUA CATALANA EN EL CONGRES DE LINGUISTICA ROMANICA

Per Aina Moll

Entre el 6 i el 13 d'abril d'enguany, Mallorca va ser la capital mundial de la Romanística. Només un pic cada tres anys, representants qualificats de la lingüística i la filologia romàniques d'arreu del món es reuneixen sota els auspicis de la "Société de Linguistique Romane", per fer el balanç de la situació científica del moment, presentar els treballs en curs o en projecte dins tot l'àmbit de la romanística i discutir, des de punts de vista diversos i segons escoles i metodologies diferents i fins i tot oposades —però sempre a un alt nivell científic— els temes d'actualitat entre els especialistes.

D'ençà que la "Société" va ser fundada en 1924, el Congrés s'havia celebrat tres vegades a la Península Ibèrica, una a cada domini lingüístic romànic: el 1953, a Barcelona, el VIII Congrés serví per reestructurar la societat internacional, que havia estat desfeta per causa de la guerra mundial, i per donar un gran impuls als estudis de català: per primera vegada després de la guerra, el català era oficialment objecte d'estudi, per part d'especialistes de tot arreu (però va ser poc usat durant el congrés i va quedar exclos de les circulars, perquè les circumstàncies del moment no ho permetien); el 1959 se celebrà el IX Congrés a Lisboa, i el 1965 tingué lloc l'onzé a Múnic.

Fa tres anys, durant la celebració del XV Congrés a Rio de Janeiro, s'acordà per unanimitat que el següent se celebraria a Mallorca. De llavors ençà, el Comitè Organitzador ha anat realitzant les tasques que han culminat en la magna reunió de romanistes —la més nombrosa celebrada fins ara—, duta a terme amb un èxit complet si hem de creure —i no tenim per què dubtar-ne—, els elogis entusiastes que arriben continuament de congressistes de tots els països participants.

Només això ja seria motiu de satisfacció per als mallorquins: un Congrés d'aquesta importància, duit a terme feliçment, honora la terra que l'acull, i tant el Consell i l'Ajuntament com les altres entitats que han ajudat a la seva celebració (Fundació March, Confederació de Caixes, "Sa Nostra", "La Caixa", Caixa d'Estalvis de Catalunya, Banca Catalana, Crèdit Balear, Foment del Turisme) o han acollit els congressistes amb hospitalitat mallorquina (els freres de Lluc, el Sr. Ignasi Rotger, el Degà de la Catedral, la senyora Ferrà de Valldemossa), hauran pogut comprovar amb satisfacció que la seva ajuda havia estat ben aplicada.

Però el Congrés ha tingut també una importància extraordinària de cara a la normalització de la nostra llengua. Per primera vegada en la història moderna, el català hi ha tingut el lloc que li pertocava, d'una manera absolutament normal. Ja sé que hi ha gent que ha trobat que s'ha emprat massa poc, i que s'empraven massa el castellà i el francès; però aquesta gent no té en compte que es tractava d'un congrés internacional i que el francès és la llengua oficial de la "Société". També a Madrid es va emprar més el francès que el castellà (i aquí va quedar novament demostrat que el castellà, malgrat els "300 milions" de parlants, no serveix —tret de l'Amèrica llatina— com a mitjà internacional únic de comunicació, ni tan sols entre romanistes). I podeu estar ben segurs que al Congrés Internacional celebrat a Bucarest el romanès va ser molt menys usat que el català en el nostre.

En aquests congressos són oficials totes les llengües romàniques, però s'emporten majoritàriament les més difoses, especialment el francès. Les circulars i altres comunicacions oficials són redactades sempre en la llengua del país que acull els congressistes i en francès. En el nostre cas, van ser trilingües: català, castellà i francès. Hi ha hagut gent també que ha trobat que el castellà havia d'haver anat davant, perquè "és la llengua comú de les espanyoles"; per les mateixes cinc-cents, qualcú hauria pogut dema-

nar que el francès anés davant, "perquè és la llengua comuna de la Société". Consti que l'ordre que vam triar era el que corresponia, tant jurídicament (primer llenguatge del país que acull el Congrés, després la llengua de l'Estat al qual pertany aquest país, i després la de la societat internacional que l'auspicia), com per raons pràctiques: no té cap sentit començar per la llengua més coneguda —les altres serien superflues—; el sentit comú demana que sigui primer la menys coneguda (i els qui l'entenen s'hi aturen) i la darrera la que coneix més gent. —Per aquests mateixos motius em sembla un desbarat l'ordre amb què es donen els anuncis a l'aeroport de Palma: si ho diguessin primer en català, tota la gent del país ho entendria i es començaria a posar en moviment; després la versió castellana seria útil als qui desconixen el català; en canvi, ho diuen en castellà, i tots els mallorquins ho entenen, i llavors ho repeteixen en mallorquí i ningú no en fa cas...

La "normalitat" de la llengua catalana en el Congrés no va consistir, doncs, en un ús molt abundant a les sessions, sinó en el seu ús com a llengua oficial en tots els documents per l'estudi i la situació de la nostra llengua (és una llàstima que els diaris traduïssin al castellà les nombroses entrevistes amb congressistes estrangers que van ser fetes en català), que quedà de manifest en la taula rodona sobre el "Present i futur de la llengua catalana", i en els dos documents col·lectius que es redactaren sobre el tema. El primer, que va ser assumit per aclamació per tots els assistents a la taula rodona que he citat, ja va ser publicat a "La Columna de Foc" (i consistia a declarar que els congressistes assumien el document —que es transcriví literalment— aprovat l'octubre passat pels participants en el X Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes). El segon el publicarem avui en aquesta mateixa pàgina.

Voldria dir un mot sobre aquest segon document. No es tracta, com es el cas del primer, d'un paper col·lectiu obert a tothom, sinó d'un document que, expressant la preocupació d'ex-

perts en la matèria davant els intents de fragmentació lingüística que patim (i que són un atemptat a la ciència i a la nostra personalitat de poble), pogués servir en qualsevol moment d'informe tècnic de primera qualitat. Per això no hi figura cap espanyol (hi havia molts més catalans que no-catalans, i ens haurien pogut acusar de partidisme), ni cap estranger que desconegués el català, sinó especialistes molt qualificats en la matèria; com que cadascun d'ells signava en nom de la seva Universitat, hi figura només un representant de cada universitat, tret dels casos (Roma, Nàpols i Salzburg) en què hauria resultat quasi ofensiu que no hi figures sin catalanòfils que han publicat treballs importants sobre català i n'han parlat a diversos congressos internacionals (és el cas de Kristin Müller al costat de Mario Wandruszka i Giuseppe Tavani al costat d'Alberto Varvaro).

Ara, si mal el Govern volgués cedir a la temptació de seguir el corrent als extremistes valencians que, contra tota raó, volen inventar una "llengua valenciana" diferent de la catalana (i confil que no ho voldrà fer mai), s'hauria de posar en evidència davant tots els especialistes en la matèria i davant les Universitats i Acadèmies científiques en nom de les quals ha estat firmat el document.

No cal dir que els romanistes estaven absolutament estupefactes davant la situació valenciana. Afortunadament, el Conseller de Cultura i el Batle de Palma amb els seus parlaments als congressistes, i el President del Consell General Interlingüístic amb la seva presència a l'acte de clausura (en el qual el Prof. Eugenio Coseriu, nou President de la "Société de Linguistique Romane", al·ludí solament a la unitat de la llengua catalana) demostraren que el seny tradicional de les Illes és virtut que poseeixen els qui, per voluntat del poble, personifiquen actualment les nostres institucions.

Espereu que aquest gran Congrés que acabam de viure marqui l'inici d'una molt necessària acceleració en el recobriment de la normalitat lingüística.

DECLARACIO SOBRE LA UNITAT DE LA LLENGUA CATALANA

Els romanistes que signen, participants al XVI Congrés Internacional de Lingüística i Filologia Romàniques, manifesten llur satisfacció pels progressos recentment obtinguts per la llengua catalana en el camí de la normalització, amb la creació de nous centres d'investigació, la incorporació de la llengua als diferents graus de l'ensenyament, la multiplicació de les publicacions i altres manifestacions culturals, malgrat que no s'arribi encara als mitjans de comunicació amb la intensitat desitjable. Lamentem, però, els intents de secessió idiomàtica efectuats al País Valencià per certs grups de pressió, per raons mancades de tot fonament científic. El català, com qualsevol altra llengua, té la seva estructura pròpia, ben definida, i els romanistes d'aquest XVI Congrés consideren inacceptable aquests intents de fragmentació lingüística.

Mallorca, abril de 1980

Iorgu Iordan, Universitat de Bucarest (Romania).
Veikko Väänänen, Universitat de Helsin-

ki (Finlàndia).
Max W. Wheeler, Universitat de Liverpool (Gran Bretanya).
H. Peter, Universitat de Viena (Àustria).
Helmut Lüdtke, Universitat de Kiel (Alemanya, Federal).
Artur Greive, Universitat de Colònia (Alemanya, Federal).
Udo F. Figge, Universitat de Bochum (Alemanya, Federal).
Brigitte Schlieben-Lange, Universitat de Frankfurt (Alemanya, Federal).
Gaston Dulong, Universitat de Québec (Canadà).
Xavier Ravier, Universitat de Toulouse-Le Mirail (França).
Félix Lecoy, Collège de France (París).
Gerold Hilty, Universitat de Zürich (Suïssa).
Alberto Varvaro, Universitat de Nàpols (Itàlia).
Max Pfister, Universitat de Saarbrücken (Alemanya, Federal).
Giuseppe Tavani, Universitat de Roma (Itàlia).

Eugenio Coseriu, Universitat de Tübingen (Alemanya, Federal).
Adriano da Gama Kury, Universitat de Rio de Janeiro (Brasil).
Mario Wandruszka, Universitat de Salzburg (Àustria).
Celso Fretreia Da Cunha, Universitat de Rio de Janeiro (Brasil).
J. Cremona, Universitat de Cambridge (Gran Bretanya).
Luís Filipe Lindley Cintra, Universitat de Lisboa (Portugal).
Issac Nicolau Salum, Universitat de Sao Paulo (Brasil).
Madeleine Tyssen, Universitat de Liège (Bèlgica).
Giuliano Gasca Quefrazza, Universitat de Torino (Itàlia).
Manuel de Paiva Boléo, Universitat de Coimbra (Portugal).
Giuseppe Grilli, Universitat de Nàpols (Itàlia).
Maria Grossmann, Universitat de Cosenza (Itàlia).

Aurelio M. Roncaglia, Universitat de Roma (Itàlia).
Michael Metzeltin, Universitat de Groningen (Holanda).
Georges Straka, Universitat de Strasbourg (França).
Kurt Baldinger, Universitat de Heidelberg (Alemanya, Federal).
Gerd Kremnitz, Universitat de Münster (Alemanya, Federal).
Kristin A. Müller, Universitat de Salzburg (Àustria).
Alberto Limentani, Universitat de Padova (Itàlia).
Albert Henry, Universitat de Brussel·les (Bèlgica).
Pietro Palumbo, Universitat de Palermo (Itàlia).
Almo Sakari, Universitat de Jyväskylä (Finlàndia).
Cesare Segre, Universitat de Pavia (Itàlia).
Sofia Kántor, Universitat de Jerusalem (Israel).
Peire Bec, Universitat de Poitiers (França).